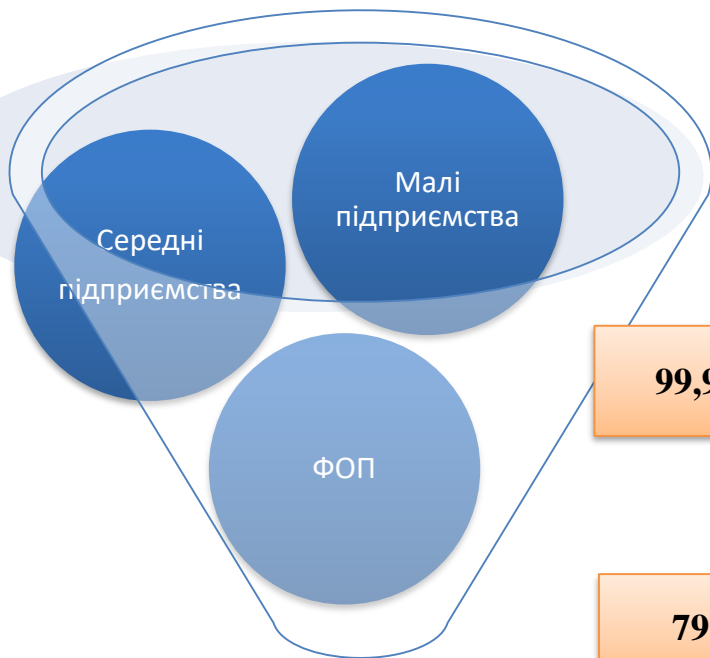

Видимі та латентні наслідки COVID 19 для регулювання соціально-трудових відносин в сфері МСБ України

м. Київ, 24 вересня 2020р.

Олександр Жабінець
Вячеслав Рой

Частка МСП в економіці України

Структура МСП

Кількість суб'єктів господарювання, одиниць

Співвідношення зайнятих та найманих працівників в МСП, тис. осіб

1 574 301	14	1 574 287
2 784 464	2 045	2 782 419
1 600 709	86 814	1 513 895
2 572 956	1 483 716	1 089 240

зайняті

наймані

МСБ під час карантину:

534 000 (29%)
підприємств
призупинили
діяльність.

108 000 (6%)
підприємств
закрились.

Зменшення доходів МСП під час карантину:

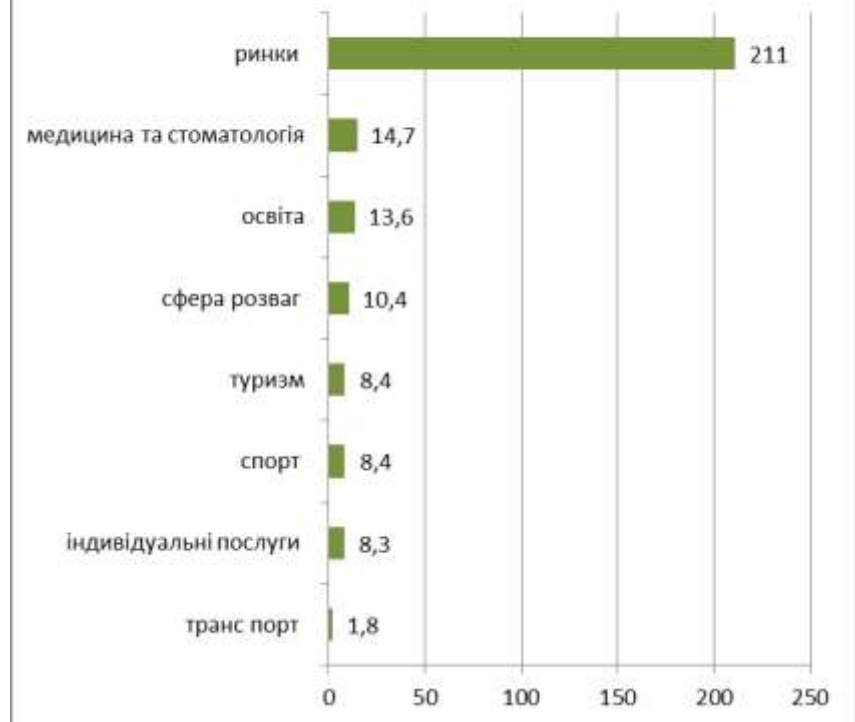
32% - на 25-50%
35% - на 50-75%
33% - на 90-100%

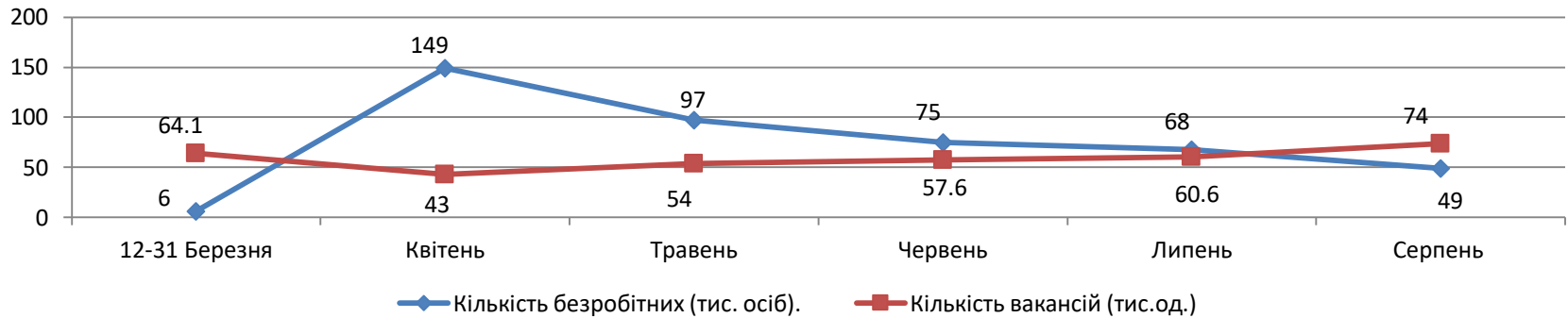
Найбільш кризовою для ФОПів
виявилася друга половина квітня.

277 тис. підприємців призупинили
діяльність

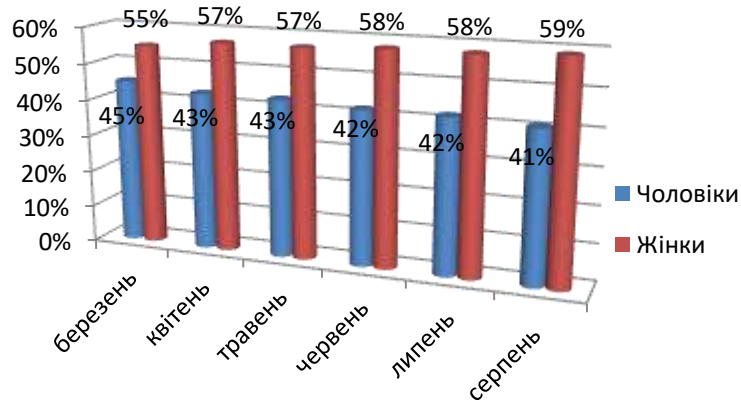
Призупинили діяльність, тис.

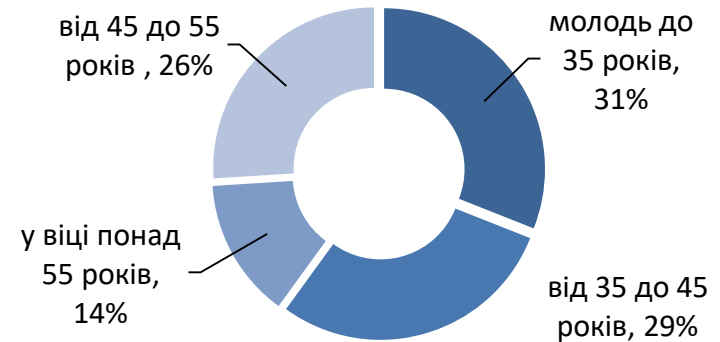
Зміна ринку праці 12 березня-31 серпня 2020р. (тис. осіб).

Відсоток чоловіків та жінок серед зареєстрованих безробітних

Безробітне населення за віковими групами

За період карантину: 12 березні-31 серпня 2020р.

Статус безробітного отримали

444 тис. осіб.

у сільському
господарстві – **8%**

у переробній
промисловості – **14%**

у сфері торгівлі – **17%**

Працевлаштовані

262 тис. осіб.

у сільському
господарстві – **45%**

у переробній
промисловості – **14%**

у сфері торгівлі – **13%**

Кількість безробітних за період карантину (12 березня –31 серпня 2020)

Офіційна статистика

444 000 тис. осіб
(2,7%)

Соціологічні опитування

2,5-3,4 млн. осіб
(15-20%)

Велика різниця пояснюється відмінностями між даними, що використовуються при підрахунку. В офіційних показниках відображено лише частина зайнятого населення. Не враховано самозайнятих, людей, що працюють неофіційно, показники прихованого безробіття тощо. Тому вони відображають лише нижню межу кількості тих, хто дійсно втратив роботу.

Приховане безробіття

Працювали неповний
робочий день

Квітень 2020р.

1,9 млн. осіб

Перебували у
неоплачуваній відпустці

Травень 2020р.

1,2 млн. осіб

На піку коронакризи **понад 3 млн. українців** перебували у стані прихованого безробіття, що становить близько 17% від зайнятого населення

За даними соціологічних опитувань в тіньовому секторі перебуває 4-5 млн. працівників.

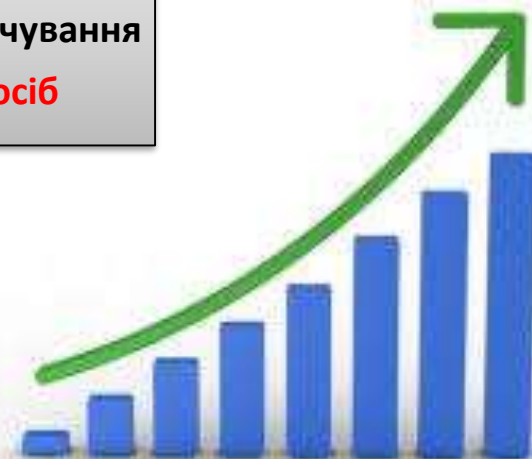
сільське господарство
1,4 млн. осіб

промисловість
207,7 тис. осіб,

тимчасове
розміщення та
організації харчування
85,1 тис. осіб

будівництво
578,7 тис. осіб

торгівля
578,7 тис. осіб

Частка тіньового сектору за офіційними даними оцінюється на рівні 21% від ВВП країни.
У першому кварталі 2020 року зафіксовано **3,4 млн. неофіційно працевлаштованих осіб**

Трудова міграція

Кількість трудових мігрантів в Україні

Офіційна статистика
3 млн. українців

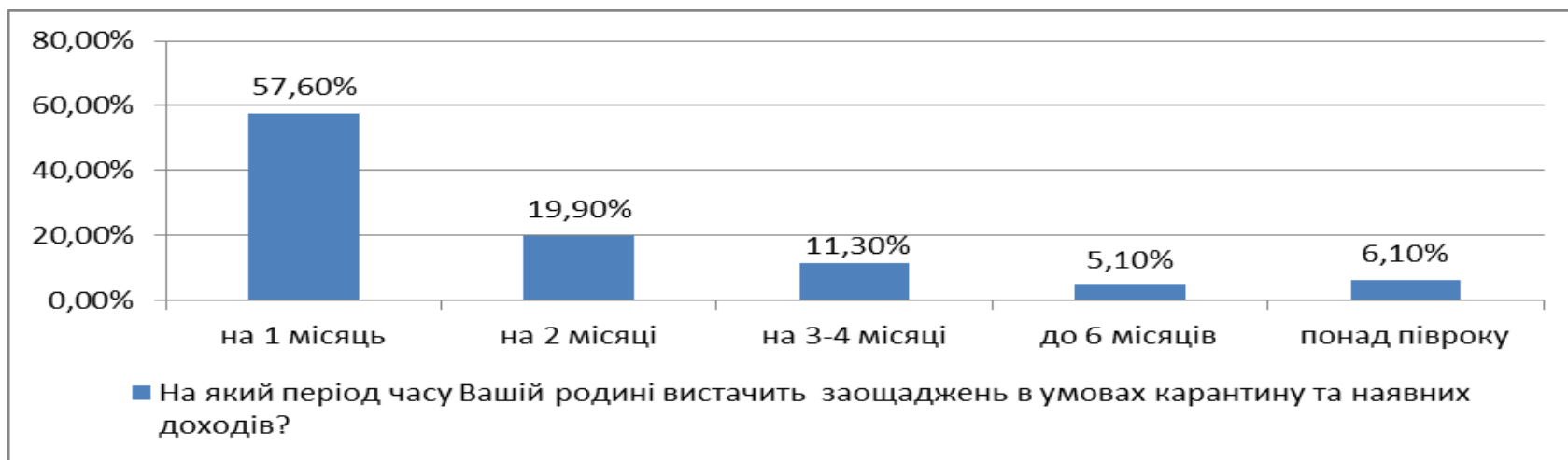
Дані громадських організацій в
сфері трудової міграції
5 млн. українців

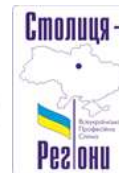
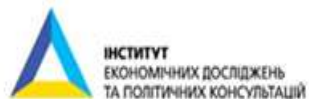

Через карантин в Україну
повернулися від 160 до 500 тисяч
громадян

Трудові мігранти не відразу виходили на вітчизняний ринок праці, залишаючись якийсь час неактивними і живучи на накопичені запаси.

Фінансові можливості бізнесу та ринку праці

ДІЇ УРЯД ДЛЯ ПІДТРИМКИ БІЗНЕСУ

- З 1 березня по 31 травня 2020 року ФОПи **звільнялися від сплати єдиного внеску (ЄСВ) за себе.**
- з 1 березня 2020 року по останній календарний день місяця (включно), в якому завершується дія карантину, **не застосовуються штрафні санкції за порушення податкового законодавства, несплату чи несвоєчасну сплату ЄСВ, неподання (несвоєчасне подання) звітності про сплату ЄСВ.**
- З 18 березня 2020 року та **протягом шести місяців після закінчення карантину** встановлено **мораторій на проведення документальних перевірок правильності нарахування, обчислення та сплати ЄСВ.**

Програма «Доступні кредити 5-7-9%»

Видано **3238 кредитів** на загальну суму **7,8 млрд грн.**

Лідери програми

57% - в галузі с/г;
15% - промислова
переробка,
15% - торгівля та
виробництво.

9% Харківська
7% Львівська
7% Київська

Участь бізнесу в програмі

11% отримали кредит,
10% - чекають відповіді,
27% - отримали відмову,
25% - планують податися на участь ,
16% - не планують брати участь у програмі
у зв'язку з невідповідністю їх діяльності
критеріям для отримання кредиту,
11% - не мають інтересу до програми

Програма мала сприяти
створенню понад **90 тис нових
робочих місць у перший рік**

За час участі у програмі:
59% не змінювала штат працівників,
18% бізнесів створили два або більше
робочих місця

ДІЇ УРЯД ДЛЯ СТАБІЛІЗАЦІЇ РИНКУ ПРАЦІ

унормовано дистанційну (надомну) роботу та гнучкий графік робочого часу

В квітні 2020р. внесено зміни в трудове законодавство

спрощення процедури реєстрації в службі зайнятості та отримання допомоги по безробіттю

Можливість подання заяв дистанційно, підвищено з 650 до 1000 грн. мінімальний розмір допомоги, допомога призначається з першого дня набуття статусу

підвищено прожитковий мінімум

З 1 липня прожитковий мінімум становить 2 197 грн. Відповідно, зросли й соціальні виплати

передбачено створення 500 тисяч робочих місць в сфері МСП

Уряд розпочав реалізацію плану зі створення умов для підвищення зайнятості населення. Вакансії для 500 тисяч українців пропонуються у 10-ти сферах.

допомога по частковому безробіттю на період карантину

Допомога встановлюється за кожну годину, на яку працівникові було скорочено тривалість робочого часу, із розрахунку двох третин тарифної сітки або окладу, але не більше розміру мінімальної заробітної плати на місяць.

державний контроль за дотриманням законодавства про працю з питань виявлення неоформлених трудових відносин

До юросіб та ФОПів, які використовують найману працю без оформлення трудових відносин, можуть застосовувати фінансову та адміністративну відповідальність.

підвищено мінімальну заробітну плату

З 1 вересня 2020р. в Україні збільшили мінімальну зарплату до 5 тисяч гривень

ВИСНОВКИ

**Зупинка роботи та
закриття бізнесу**

29% - призупинили діяльність, 6% - закрились

**Зміна моделі ведення
бізнесу**

60% - розглядають можливість назавжди перейти в онлайн режим.
56% - 87% - готові залишати маркетинг, IT, HR, бухгалтерію на віддаленому
чи гнучкому графіку.

**Відсутність фінансових
заощаджень у бізнесу**

51% підприємств були здатні протриматися лише 1 місяць

**«Доступні кредити
5-7-9»**

Лише 11% МСП вдалося отримати кредит за програмою, 27% - не планують
брати участь в програмі доступні кредити.
За час участі у програмі: 59% не змінювала штат працівників, 18% бізнесів
створили два або більше робочих місця

**Бізнес не готовий до
повернення жорсткого
карантину**

42% - не готові
29% - готові
29% - не знають, як відреагує бізнес

ВИСНОВКИ

**Існуюча статистична інформація
не відображає реалій ринку
праці**

444 тис vs 3,5 млн. безробітних

**Поширення нових форм
зайнятості**

понад 35% працівників перейшли на роботу з дому

**Зростання рівня прихованого
безробіття**

1,9 млн. осіб – перебували у стані часткової зайнятості
1,2 млн. осіб – перебували у неоплачуваній відпустці

Тіньова зайнятість

4 млн. осіб перебувають у «підвішеному» стані, за межами
державних програм підтримки

**Збільшення мінімальної
заробітної плати до 5 тис. грн.**

- підвищить споживчий попит на внутрішньому ринку,
- збільшить податковий тиск на оплату праці, що, створює небезпеку
зростання сектору «тіньових» заробітних плат

Рекомендації

Організувати оперативну статистику, яка відображає реальний стан бізнес середовища та ринку праці

Соціальний діалог має отримати новий поштовх розвитку

Допомога МСП як роботодавцям, так і самозайнятим

Трудова міграція обов'язково має враховуватися при аналізі статистичних даних, повинна бути частиною стратегічного планування політики України.

звільнити від сплати ЄСВ та ПДФО до кінця року той бізнес, який не звільняє працівників

забезпечити інформаційну підтримку малого бізнесу про вжиті заходи, допомогу з боку держави

запровадити канікули або відстрочка зі сплати податків для ФОПів з доходом, нижчим за визначений рівень, за попередній період

Зменшення тіньової зайнятості.

Нові підходи до планування бізнес-процесів.

Взаємодію органів влади на національному та місцевому рівні. Важливим буде чітке таргетування підтримки за регіонами та галузями

Дотримуватись правил організації роботи під час карантину – завдання як для роботодавців так і для працівників.

*Робоча група 5
«Соціально-трудова політика та соціальний діалог»
УНП ФГС СхП*

***Видимі та латентні наслідки COVID 19
для регулювання соціально-трудових відносин
в сфері МСБ України***

*Дослідження підготовлено в рамках проєкту
«Підтримка діяльності УНП ФГС СхП», який реалізує
Інститут економічних досліджень та політичних консультацій
за фінансової підтримки Європейського Союзу.*